

מכון שלום הרטמן • תכנית בארי

חג השבועות היה במקור חג הביכורים בו היו מביאים את ביכורי החיטים לבית המקדש. לאחר חורבן בית המקדש טקס הביכורים לא נתקיים עוד וחז"ל הטעינו את החג בתכנים חדשים. חג הביכורים הפך לחג מתן תורה. חז"ל המשילו את התורה למים ומצאו נקודות דמיון רבות בין השניים. בשיעור זה ננסה להבין את הדמיון ולברר את יחסנו לתורה שניתנה בחג השבועות.

1. לעמוד על הקשר שבין משל לנמשל ולהבין את הדיבור באמצעות משל.
2. לברר את יחסנו לתורה, ומשמעותה בחיינו.
3. לשחק באמצעי המשל כדרך לשיח.

1. עבודה על דפי מקורות בחברות.
2. דיון במליאה על הדף.
- דיון במליאה על משמעות התורה עבורנו כיום.

מטרות השיעור

מבנה השיעור

מהלך השיעור

1. נחלק לתלמידים דף עם שלושה איורים שעושים חיבור בין לימוד למטאפורה של מים: ים של חומר; טובעים בחומר; זורמים עם החומר. נבקש מהתלמידים לפענח מהם הביטויים, לכתוב דיאלוג בין התלמידים המשלב את הביטויים ולהוסיף ביטויים.
נבקש מהתלמידים לחשוב על ביטויים נוספים שמשלבים לימוד ומים. נאפשר לתלמידים לשתף בדברים שכתבו.
2. מצידו השני של הדף ימצאו התלמידים מקור. נבקש מהם לעבוד על המקור בזוגות כ-10 דקות.
3. נעבור ביחד עם התלמידים על המשל והנמשל:

משל - מים	נמשל - תורה
מסוף העולם העולם ועד סופו	לומד התורה נמצא בתחושה מתמדת שלעולם לא יצליח להקיף את כולה ולהעמיק ולדעת את כל פירושיה, ורזיה.
חיים לעולם, אינם מתקלקלים	יש לה חיי נצח, מוסיפה להילמד ולהוות נדבך תרבותי חשוב. ניתן להזכיר את חידון התנך העולמי, את החידון למבוגרים שעתיד להתחדש בחנוכה.
מן שמים - גשם	מן השמים - נתקבלה במעמד הר סיני מאלוהים שהעבירה על-פי המסורת למשה.
מטהרים את הגוף - נוטלים ידיים במים, במקווה טובלים במים לצורך טהרה. יורדים בטיפות ומתהווים לזרימה גדולה של נחלים.	לימוד התורה מונע את האדם מן החטא, מביא אותו למודעות, ושואף לשפר את התנהגותו.
לא בושה לבקש ממשהו מים	הלימוד נעשה כל פעם קצת ובהדרגה הלומד צובר עוד ועוד ידע ולימוד ונהיה בקיא וגדול בתורה.
מי שלא יודע לשחות עלול לטבוע	לא בושה ללמוד תורה מאדם אחר גם אם הוא צעיר ממך או נחשב פחות משכיל אך תורה הוא יודע.
	מי שלא יודע ללמוד עלול להתייאש בגלל הריבוי והעומס.

4. נעבור עם התלמידים על התשובות שכתבו בשאלות שבדף המקורות.

- ◀ המדרש מדבר על תורה, האם גם אנחנו חשים כך ביחס לתורה? אם כן - כיצד נוצרה אצלנו התחושה הזו? אם לאו - מדוע איננו חשים כך?
- ◀ האם יש משהו אחר או נוסף שאנו חשים כך (שהוא מטהר וממלא את עולמנו, והוא גדול עצום ורב, וצריך לדעת איך לנהוג בו וכו') לגביו?
- ◀ האם יש משהו שהיינו רוצים לחוש כך ביחס אליו? מה תחושה כזו נותנת?

נקודות לדיון

לפניכם 3 איורים המתארים את יעל ודן לומדים לקראת מבחן.

1. פענחו, מהו הביטוי המסתתר באיור, ורשמו ליד כל איור את הביטוי.

2. כתבו דיאלוג בין יעל לדן המשלב את שלושת הביטויים. והוסיפו ביטויים המשלבים בין לימוד למים.
3. חשבו, מדוע המים משמשים מטאפורה כשבאים לדבר על לימוד?

כיתה ז' ◀ דף מקורות לתלמיד

תכנית בארי

למה נמשלה התורה למים ?

”נמשלו דברי תורה במים

מה מים מסוף העולם ועד סופו
(יש להם התחלה וסופם אינו נראה בעין).
כך תורה מסוף העולם ועד סופו.

מה מים חיים לעולם,
כך תורה חיים לעולם.

מה מים מן השמים,
כך התורה מן השמים.

ומה המים מטהרים הגוף,
כך תורה מטהרת הגוף.

ומה המים יורדין טיפין-טיפין ונעשים נחלים-נחלים,
כך תורה: אדם לומד שתי הלכות היום ושתיים למחר,
עד שנעשה כנחל נובע .

ומה מים אין אדם גדול מתבייש לומר לקטן: השקני מים,
כך דברי תורה אין הגדול מתבייש לומר לקטן:
למדני פרק אחד, דבר אחד, פסוק אחד, ואפילו אות אחת.

ומה מים כשאין אדם יודע לשוט בהם, סוף שהוא מתבלע (טובע),
כך דברי תורה, אם אין אדם יודע לשוט בהן ולהורות בהן, סוף
שהוא מתבלע.”

(מדרש שיר השירים רבה א, יט')

- ◀ המדרש מוצא שבע נקודות דימיון בין התורה לבין מים. מה הן?
- ◀ האם יש שימוש במים במדרש באופן דומה לשימוש שאתם עשיתם במים בדיאלוג שכתבתם?
אם כן, מהו?
- ◀ מדוע לדעתכם ממשיך המדרש את התורה למים דווקא?
- ◀ אלו תכונות נוספות יש למים שמשותפות גם לתורה?

נקודות לדיון